

RELACION

Restaurimi i catise dhe fasades banesa Angonate

Konceproi relacionin: Ing. Ardis Duka

Ing. Vasil Polo

Ark. Rodhalla Dhima

1. Vendodhja

Banesa e Angonateve ndodhet ne lagjen Palorto te qytetit te Gjirokastrës me koordinata gjeografike Latitude 40°4'25,27" N dhe Longitude 20° 8'12,12" E. Eshte shpallur Monument Kulture e Kategorise se pare me nr vendimi/ date 1886-10/06/1973. Ajo ndodhet ne nje nga pikat me te dukshme dhe te vizitueshme te qytetit te Gjirokastrës.

Banesa e Angonateve

Fig 1. Ortofoto

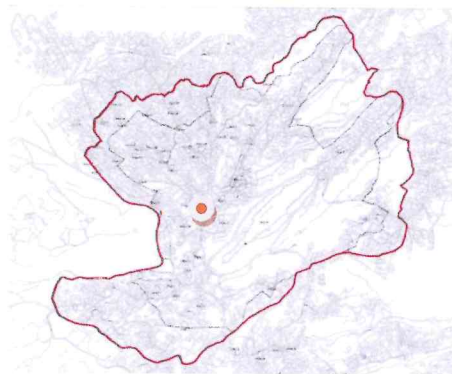

Fig 2. Objekti ne harte

2. Historia e baneses “Angonate”

Kjo është shtëpia më e madhe tradicionale në Gjirokastrë, e vendosur dhe në vendin më të dukshëm. Është gjithashtu shtëpia më e fotografuar nga turistë vendas dhe huaj, të cilët vizitojnë Gjirokastrën. Për shkak të pozicionit, madhësisë, bukurisë ajo ndodhet në gjithë kartolinat që prezantojnë Gjirokastrën. Shtëpia u ndërtua në 1881 nga dy vëllezërit Hanko. Ata luajtën një rol të rëndësishëm në historinë e qytetit, dhe për këtë arsye Ismail Kadare i ka kushtuar një libër të posaçëm në 1977 të titulluar Breznitë e Hankonatëve, një libër për sagën e tyre. Në fakt nuk është shtëpi e thjeshtë, por një kompleks me dy shtëpi dhe dy kopshte. Kjo shtëpi pasqyron ndryshimin e arkitekturës së shtëpive në fund të shekullit të 19-të, duke qenë se ka disa elementë të shtuar si ballkoni dhe çatia e mansardës në pjesën qendrore, simbole të ndikimeve të reja në ndërtimin e shtëpive në atë kohë.

Banesa është e ndërtuar me mure guri shtresor. Ky kompleks është ndër shembujt më të mirë për të treguar zhvillimin e banesës gjirokastrite dhe aftësinë e saj për t’iu përshtatur kushteve të jetesës. Ndryshe quhet si ‘Kështjella e Kështjellarëve’. Kompleksi i Angonatëve ka dy porta me një zakon. Nga kjo hynin të lindurit kurse nga pjesa e prapme dilnin ata që ndërronin jetë.

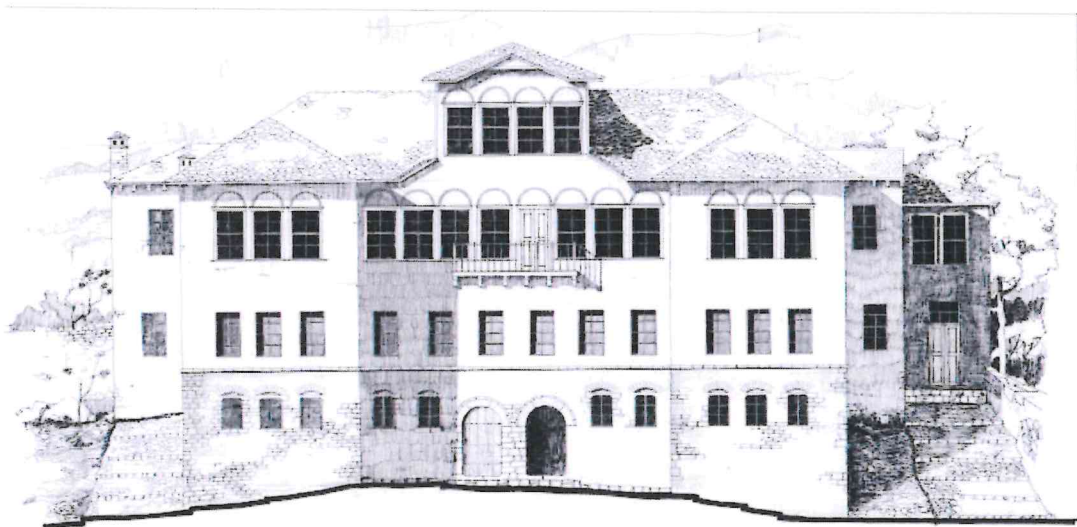

Fig 3. Fasada origjinale e baneses

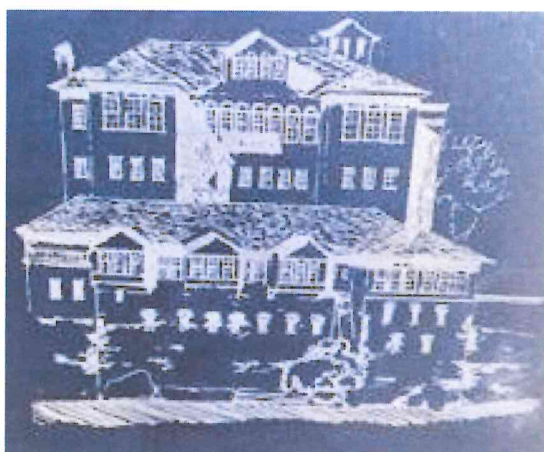

Fig 4. Marre nga nje pllake guri ne hyrje te shtepise, dera kryesore

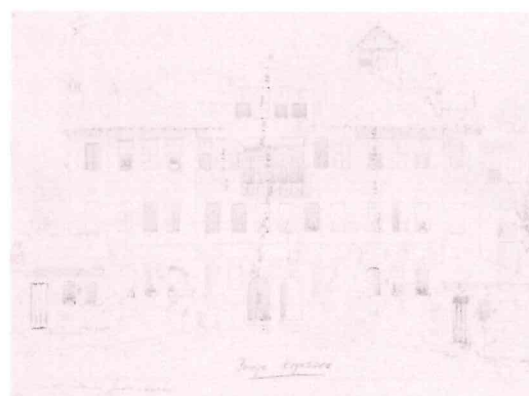
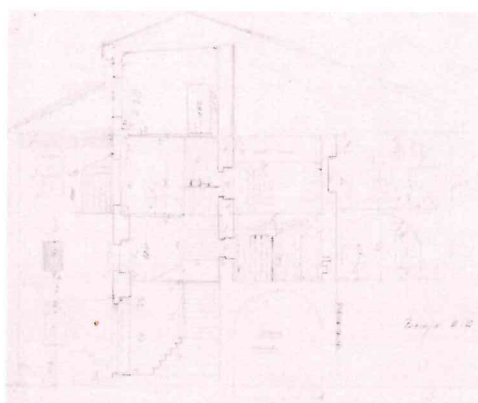

Fig 4. Rilevime nga arkivi te vitit 1979

3. Përshkrimi Arkitektonik

Përsa i përket skemës funksionale, banesa ruan mirë atë tradicionalen, kështu të dy njësitë që formojnë kompozimin, të kujtojnë variantin me një krah të zhvilluar. Banesës nuk i mungon stera, e cila ka dy marje për secilën familje, qilari i zahiresë dhe ambientet e gatimit. Trajtimi i ambienteve të tjera ruan mjaft nga karakteri i shembujve më të vjetër, por aty shihet se kompleksi musandër-dhipato fillon të humbasë punimin dhe trajtimin fillestar. Me rëndësi është të vërejmë se banesa nuk ka cardak dhe asaj i mungon katoi. Dritaret e shumta dhe të mëdha, që në katin përdhe gjithashtu tregojnë shumë për dobësimin e tipareve mbrojtëse dhe thellimin e natyrës qytetare të saj. Element unikal duhet konsideruar ballkoni në katin e dytë, ndërsa mjaft e rrallë një lloj mansarde, që ngrihet në pjesën qendrore mbi cati. Kompozimi i cili është simetrik në disa pjesë të vecanta, ka zhvillime jo paralele, kryesisht për shkak të terrenit. Ky kompleks banimi, është një shembull shumë kuptimplotë për të treguar zhvillimin e banesës gjirokastrite dhe aftësinë e saj për t'iu përshtatur kushteve të jetës në zhvillim.

Përpara banesës është ngritur një ndërtim dy katësh (zapanaja), mjaft i shtrirë dhe trajtuar me erker në katin e sipërm, i cili lidhet shumë mirë me vetë banesën. Ky ndërtim, kryen funksionin e odajashtës dhe pjesërisht del në oborrin qendror, anash të cilit janë dy oborre më të vegjël. Pra kompleksi ka tre oborre, rrast ky mjaft i rrallë, që është diktuar nga arsyeja e përmendur më sipër.

4. Përshkrimi Konstruktiv

Muret e jashtme në këtë banesë masive janë të ndërtuara me mur guri me llaç gelqere. Kati i sipërm në fasadë është e realizuar me çatma dhe karkteristikë e kësaj banese është ballkoni. Çatia është e realizuar me konstruksion druri dhe e mbuluar me rasë guri. Dyshemetë janë të realizuara me dru.

- Ne vitin 2008 është realizuar restaurimi i plote i banesës.

5. Problematikat e shfaqura dhe gjendja ekzistuese

Banesa në ditët e sotme është e pabanuar pasi gjendja e saj paraqitet jo e mirë. Vetëm kati i dytë i banesës është i banuar dhe në gjendje të mirë konstruktive

Fig 5 dhe 6 . Hapesira e hamamit dhe dy oxhage brenda saj

DRTK Gjirokaster, pas inpektimit ne banese vuri re disa problematika te cilat duhen shqyrtuar per te shmangur rrezikshmerine e metjeshme te baneses. Fasada ballore, ajo me e dukshme e cila perfaqeson banesen, paraqet probleme kryesisht me lageshtine ne murature, elemente drusor te kalbur ne dritare, dhe kryesisht suva te demtuara, si dhe pranine e bimesise se larte dhe te ulet. Gerryerje dhe degradim i muratures dhe struktures gelqerore si pasoje e agjenteve te jashtem.

Prania e vegjetacionit ,barerave te keqia dhe bimesise kacavjerrese perben nje problem madhor. Pasi te jete konstatuar lloji i bimesise per te parashikuar thellesine e rrenjeve, heqja mekanike e tyre mund te behet me mjete si gershere dhe sharre ose perdorimin e dezifektanteve te lengshem.

Fig 7 . Prania e bimesise ne hyrje te baneses

Fig 8. Prania e bimesise se dendur nag ana e fasades veriore

Fig 9. Prania e bimesise kacavjerrese ne fasade

- **Restaurimi I fasades**

Duke qene se objekti Angonatet eshte embleme e pazarit te Gjirokastrës dhe eshte me I fotografuari, ne projekt mendojme te restaurojme fasaden ballore e cila eshte me kryesorja dhe me dukshmja nga pamja vizuale e saj. Ne projekt eshte menduar prishja e suvatimit te jashtem te catmase e cila sic shihet dhe ne foto eshte e care dhe pjese – pjese ka rene.

Punimet konsistojne heqjene suvase, Nderrimin e ndonje elementi te catmase dhe pastrimin e konstruksionit te tij per tu ngjitur llac horasan. Llac horasan do te trazohet me lesh dhe te prere I cili do sherbeje edhe si armature e llacit per tu lidhur me mire me konstruksionin e catmase. Duhet patur kujdes gjate zbatimit te punime qe dora e pare e suvase te lidhet sa me mire me konstruksionin e tij duke future brenda elementeve llacin, per tu lidhur dhe mos u shkeputur nga konstruksioni I drurit. Ne qofte do duket e arsyeshme, ne pjese delicate te tij mund te perdoret edhe rjete metalike ose plastike. Por qe do jete e padukshme.

Fig 10. Fasada ballore

Prani e lageshtise

Renie e suvase

Prani e lageshtise ne murature

vrime ne murature

Elemente drusore te kalbur

Carje ne murature

Dëmtim i suvase

Fig 11. Fasada balllore

- **Restaurimi i catise**

Banesa e Angonateve ka shumë probleme që duhen riparuar. Së pari janë çatia dhe një pjesë e murit jugor. Do të bëhet restaurimi i çatisë pasi do të zbulohet nga rasat e gurit, do të kontrollohen të gjitha nyjet lidhese, mahite, petavrat traret etj. Do të kushtohet shumë rëndësi dhe kujdes perzgjedhja e elementeve që do të zëvendësohen me të reja. Materiali që do të përdoret do të jetë dru pishe ose bredh i maturuar. Do të ketë perforcim të nyjeve të dëmtuara pa i zëvendësuar ato me të reja, aty ku duhet. Procesi i restaurimit duhet të bëhet kur nuk ka reshje shiu dhe moti është mjaft i mirë edhe pse specialistët duhet të marrin disa masa për të mbuluar çatinë në rast se do të bjerë shi. Rasa e gurit nuk duhet të jetë më e hollëse 2 – 2.5 cm. Është shumë e nevojshme të ruhet materiali original. Puna restauruese do të kryhet kryesisht në strukturën e catmase së katit të dytë.

Një pjesë e catise do të restaurohet ndërsa pjesa tjetër do të bëhet kthimi i catise duke nderuar një pjesë të rasave të gurit dhe ndonjë petaver të deformuar.

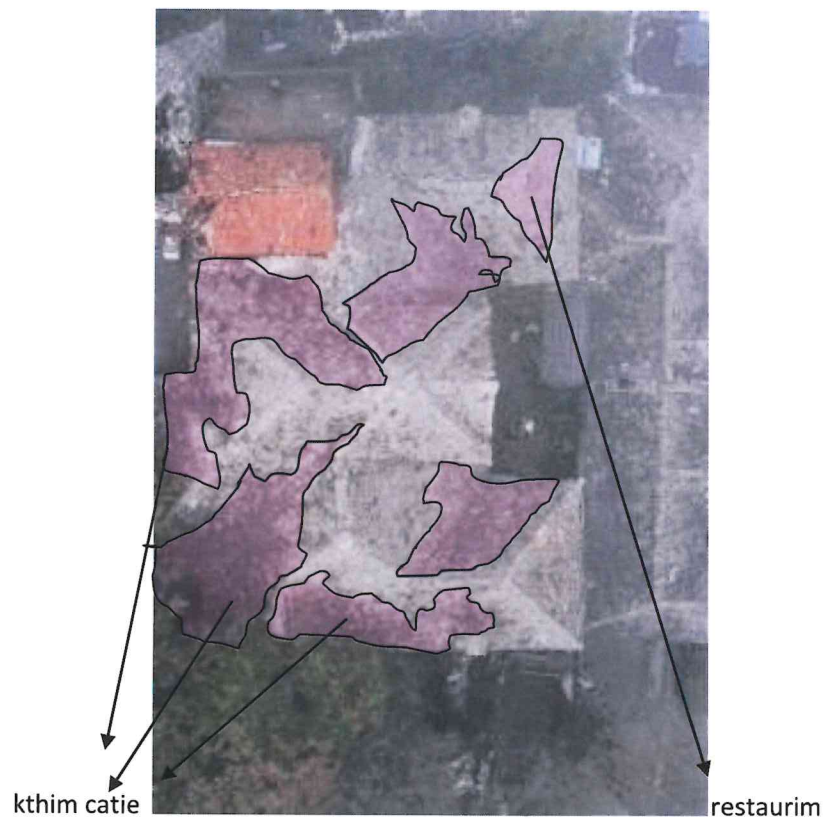

Fig 12. Foto ajrore e catise se baneses me pjeset e demtuara.

Fig 13. Demtimet ne cati

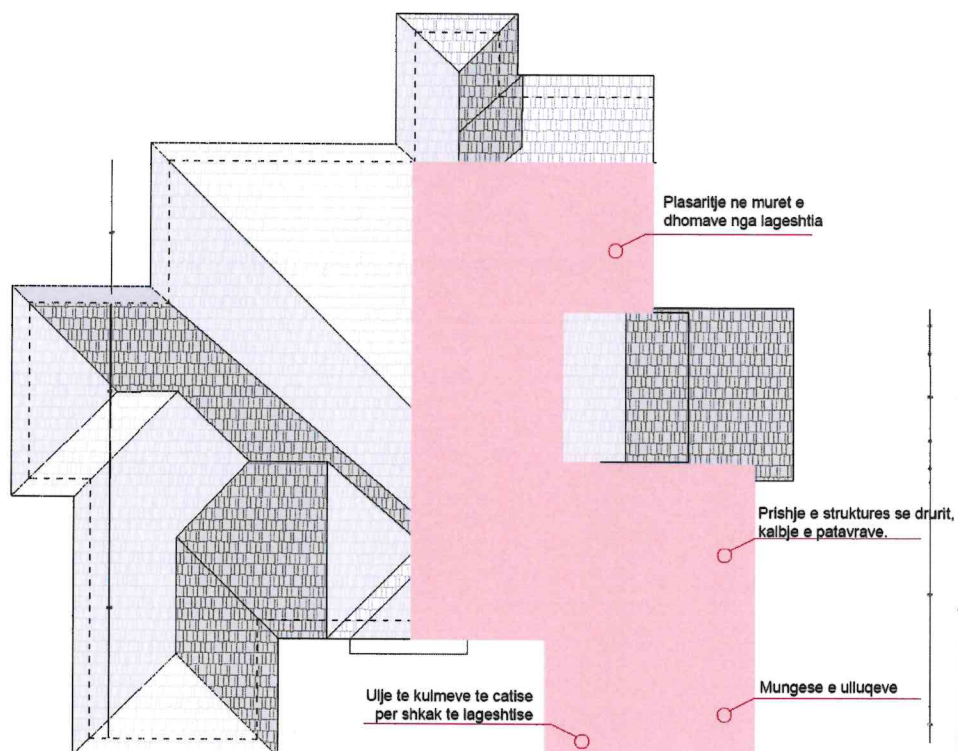

Fig 14. Dëmtimet ne cati

Fig 15. Dëmtimet ne cati

Fig 16. Dëmtimet ne cati

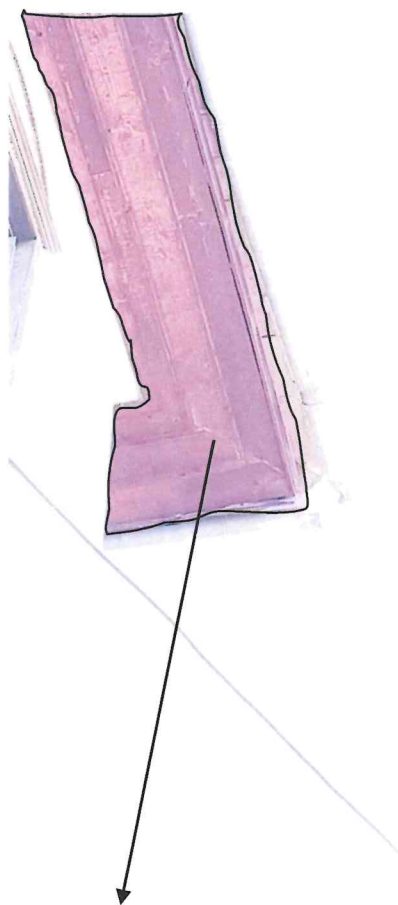

Fig 17. Spreth qe ka nevoje per restaurim

6. Konkluzione

Objekti ka nevojë për nderhyrje dhe nga brenda por duke qenë se objekti është prone private dhe pronaret mund të investojnë vet, projekti në fjalë studion vetëm fasaden e cila sic përmendëm edhe më lartë është emblemi i pazarit karakteristik dhe shumë e vizituar nga turistët e vendas dhe të huaj. Megjithatë kjo banesë tani për tani është e braktisur, mendojmë se këto punime duhet të bëhen pasi pamja le një shije të keqe të vizitorëve.

Konceptoi:

Ing. Ardis Duka

Ing. Vasil POLO

Ark. Rodhalla Dhima

Vasil
Polo

Digitally signed by Vasil
Polo
Date: 2024.08.31
13:06:22 +02'00'

Sokol
Ismaili

Digitally signed by
Sokol Ismaili
Date: 2024.10.22
14:25:56 +02'00'

